

Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra

PUBLIKĀCIJAS

Šo dokumentu ir izstrādājusi un publicējusi Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra. Citātus no šī materiāla ir atļauts izmantot tikai skaidri norādot avotu.

Lai atbalstītu labāku pieeju informācijai, dokuments ir pieejams pilnīgi manipulējamos elektroniskos formātos sekojošā tīmekļa vietnē:
www.european-agency.org

Tulks: Mudīte Reigase

ISBN: (Electronic) 87-91811-43-0

EAN: 9788791811432

ISBN: (Printed) 87-91811-42-2

EAN: 9788791811425

2006

Šī dokumenta publikāciju atbalstīja Eiropas Komisijas Ģenerāldirektorāts Izglītības, apmācības un daudzvalodību jautājumos:
http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra

Sekretariāts

Ūstre Stationsvej 33

DK – 5000 Odense C Denmark

Tel: +45 64 41 00 20

secretariat@european-agency.org

Birojs Briselē

3 Avenue Palmerston

BE-1000 Brussels Belgium

Tel: +32 2 280 33 59

brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

Priekšvārds

Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra izdod dažādus informācijas resursus: publikācijas gan iespiestā, gan elektroniskā formā, kā arī materiālus, kas atrodami tīmeklī.

Visu šo resursu mērķis ir ticami atspoguļot realitāti speciālo vajadzību izglītības jomā Eiropas valstīs, sniedzot konkrētas valsts kontekstam atbilstošu informāciju. Galvenā mērķauditorija visām Aģentūras publikācijām ir politiķi, eksperti un speciālisti, kas ietekmē politiku un praksi speciālo vajadzību izglītībā.

No Aģentūras tīmekļa vietnes – www.european-agency.org – ir iespējams piekļūt EuroNews par speciālo vajadzību izglītību, Aģentūras informatīvajam izdevumam, teksta versijai un pilnīgai grafiskajai versijai (www.european-agency.org/site/info/publications/euronews/index.html), kā arī piekļūt informācijas datu bāzēm. Tās galveno uzmanību pievērš, piemēram, augstākajai izglītībai (www.heagnet.org), atbalstam speciālo vajadzību izglītības jomā Eiropas sabiedriskajās programmās un aktivitātēs (www.european-agency.org/sneinfodesk) vai resursiem par speciālo vajadzību izglītību (www.european-agency.org/rq).

Visas Aģentūras publikācijas ir pieejamas gan iespiestā, gan elektroniskā veidā. Aģentūras klienti var lejupielādēt visas Aģentūras publikācijas MSWord teksta versijā vai Adobe pdf grafiskajā versijā bez maksas no tīmekļa vietnes publikāciju iedaļas: www.european-agency.org/site/info/publications/agency/index.html

Visas Aģentūras publikācijas tiek izdotas ar Eiropas Komisijas Ģenerāldirektorāta Izglītības, apmācības un daudzvalodību jautājumos atbalstu: http://europa.eu.int/comm/dqs/education_culture/index_en.htm

Šis īsais dokuments sniedz pārskatu par Aģentūras publikācijām, kas izdotas pēdējos gados, ar nelielu aprakstu par katru, kā arī ar informāciju par to pieejamību.

Plašāku informāciju par šīm publikācijām un Aģentūras darbu kopumā var iegūt no Aģentūras sekretariāta: secretariat@european-agency.org

Individuālie pārejas plāni Atbalsts pārejai no skolas uz darba tirgu

Šis ziņojums ir turpinājums iepriekš veiktajam pētījumam par pāreju no skolas uz darba tirgu, ko Aģentūra publicēja 2002. gadā.

Šis ziņojums un komplektā esošais interaktīvais CD ir 19 Eiropas valstu pārejas jomas ekspertu, nodarbinātības sektora pārstāvju, kā arī jauno cilvēku ar speciālām izglītības vajadzībām un viņu ģimeņu plašas sadarbības rezultāts.

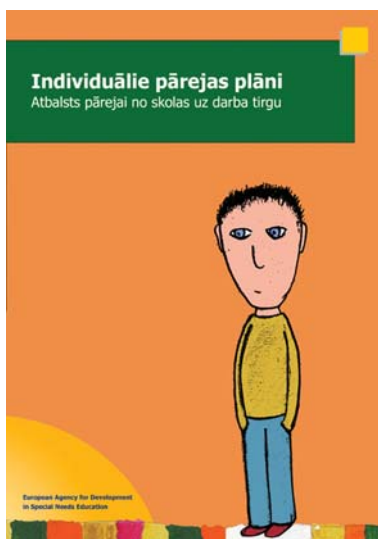
Ziņojums galvenokārt ir domāts speciālistiem, kas strādā šajā jomā. Interaktīvais CD ir rīks, kas veidots jauniešiem ar speciālām izglītības vajadzībām, kas plāno atrast darbu, bet tas varētu interesēt arī “nezinošos” speciālistus, kas strādā ar šiem jauniešiem.

Plašāka informācija par individuālajiem pārejas plāniem un pāreju no skolas uz darba tirgu ir pieejama Aģentūras tīmekļa vietnes Pārejas (Transition) datubāzē: www.european-agency.org/transit/

2006.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:

CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LT,
LV, NL, NO, PT, SV

Agrīnā iekļaušanās Situācijas analīze Eiropā Galvenie aspekti un rekomendācijas

Agrīnā iekļaušanās (AIE) ir svarīga joma gan politiskā, gan profesionālā līmenī. Tā attiecas uz pirmsskolas vecuma bērnu un viņu ģimeņu tiesībām saņemt nepieciešamo atbalstu. AIE mērķis ir atbalstīt un dot iespējas bērnam, ģimenei un iesaistītajiem pakalpojumu sniedzējiem. Tā palīdz veidot iekļaujošu un vienotu sabiedrību, kas apzinās bērnu un viņu ģimeņu tiesības.

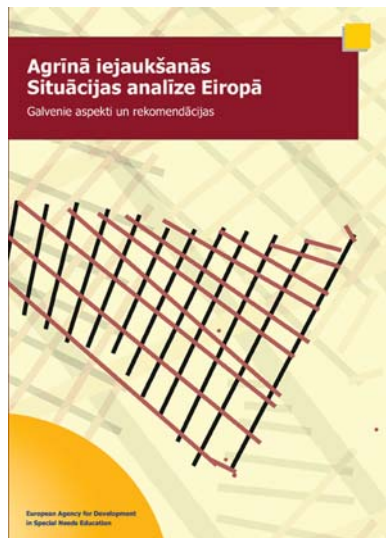
Ziņojuma mērķis ir apkopot Agrīnās iekļaušanās projekta, ko Aģentūra realizēja 2003. un 2004. gadā, galveno aspektu analīzi 19 Eiropas valstīs. Tas sniedz arī virkni rekomendāciju, kas galvenokārt domātas speciālistiem, kas strādā šajā jomā, piedāvājot tiem praktiskas idejas pārdomām un praktiskā darba uzlabošanai.

Plašāka informācija par agrīno iekļaušanos Eiropā ir atrodama Aģentūras tīmekļa vietnē: www.european-agency.org/eci/eci.html

2005.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:

**CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LT,
LV, NL, NO, PT, SV**

Iekļaujošā izglītība un darbs klasē vidējās izglītības posmā

Projekts "Iekļaujošā izglītība un darbs klasē vidējās izglītības posmā" ir turpinājums tam darbam, kas veikts attiecībā par pamatizglītību. Galvenā uzmanība šajā pētījumā tika pievērsta efektīvam darbam klasē iekļaujošā vidējā izglītībā.

Pamatojoties uz starptautiskās literatūras apskatu, situāciju izpēti 14 Eiropas valstīs, ekspertu braucieniem uz piecām valstīm, kā arī balstoties uz dažādām diskusijām, kurās iesaistījās eksperti un Eiropas Aģentūras nacionālie koordinatori, tika noteiktas vairākas pazīmes, kas raksturo iekļaujošās klases veidošanos vidējās izglītības posmā. Iegūtos datus var uzskatīt par iespējamām stratēģijām iekļaujošās vides uzlabošanai vidusskolās.

Galvenais pētījuma secinājums ir – tas, kas ir labs skolēniem ar speciālām izglītības vajadzībām (SIV), ir labs visiem skolēniem vidējās izglītības posmā.

Plašāka informācija par iekļaujošo izglītību un darbu klasē Eiropas valstīs ir pieejama Aģentūras tīmekļa vietnē:

www.european-agency.org/iecp/iecp_intro.htm

2005.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:

CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LT,
LV, NL, NO, PT, SV

Jauniešu viedokļi par speciālo vajadzību izglītību Noklausīšanās rezultāti Eiropas Parlamentā

Jauno cilvēku ar speciālām izglītības vajadzībām noklausīšanās Eiropas Parlamentā notika 2003. gada 3. novembrī Briselē. To rīkoja Aģentūra ar tās dalībvalstu Izglītības ministriju un Eiropas Komisijas atbalstu, kā vienu no galvenajiem pasākumiem Eiropas Cilvēku ar traucējumiem gada ietvaros.

Šajā pasākumā piedalījās 146 dalībnieki no 23 valstīm, ieskaitot 72 jauniešus ar speciālajām izglītības vajadzībām. Jaunos cilvēkus izvirzīja konkrētās valsts Izglītības ministrija, lai tie paustu savas domas par speciālo vajadzību izglītību.

Viss pasākums tika ierakstīts un šī publikācija atspoguļo jauno cilvēku galveno ideju un izvirzīto jautājumu sintēzi šajā pasākumā. Katra nodaļa šo sintēzi prezentē citā valodā.

2005.gads

**Daudzvalodu publikācija
ar informāciju sekojošās valodās:
CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, IS, IT, LT, LV,
NL, NO, PT, SV**

Speciālo vajadzību izglītības tematiskie atslēgas vārdi Terminu vārdnīca

Šis dokuments ir galveno terminu vārdnīca 20 valodās. Visi šajā vārdnīcā iekļautie termini ir ņemti no Aģentūras tematiskajiem un projektu darbiem. Tā aptver vispārējos terminus, kā arī terminus no tādām jomām kā iekļaušana, agrīnā iejaukšanās, atbalsts skolotājiem, pāreja, IKT un novērtēšana.

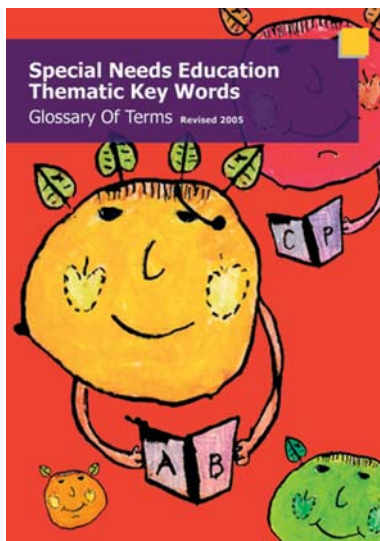
Pirmo 2003.gada vārdnīcas izdevumu Aģentūra izveidoja ar Aģentūras pārstāvju padomes locekļu, nacionālo koordinatoru un valstu pārstāvju, kas strādāja pie projekta, ko atbalstīja Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāts Informācijas sabiedrības jautājumos, palīdzību:

http://europa.eu.int/information_society/text_en.htm

Šis pārstrādātais un papildinātais variants tika izveidots sadarbojoties Aģentūras pārstāvju padomes locekļiem un nacionālajiem koordinatoriem, kā arī Aģentūras tematisko projektu ekspertiem.

2005.gads

**Daudzvalodu publikācija
ar informāciju sekojošās valodās:
CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LI,
LV, NL, NO, PO, PT, SK, SV**

Speciālā izglītība Eiropā 2003.gadā Virzieni tās nodrošināšanā 18 Eiropas valstīs

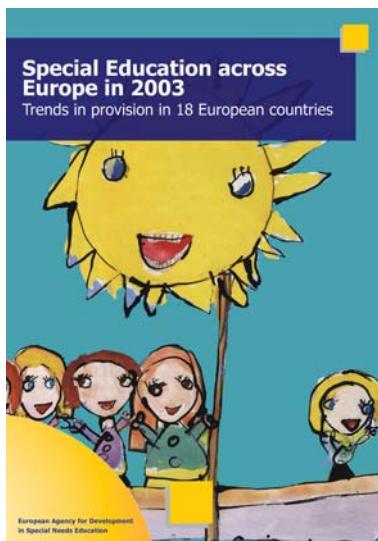
Šis ir Aģentūras 1998. gada ziņojuma par speciālo vajadzību izglītības nodrošināšanu precizētais variants. Pētījuma un ziņojuma galvenā uzmanība tiek pievērsta speciālās izglītības politikas un prakses stāvoklim Eiropas valstīs.

Šī pētījuma mērķis bija pārvērtēt speciālās izglītības situāciju dalībvalstīs salīdzinājumā ar 1998. gada ziņojumā aprakstītajiem datiem. Iegūtie dati attiecas uz situāciju 18 valstīs līdz 2002. gadam.

Pētījums ir orientēts uz kvalitatīvām tendencēm un attīstību pakalpojumu nodrošināšanā skolēniem ar speciālām vajadzībām iesaistītajās valstīs un attiecas uz visām organizācijām un visām personām, kas ir iesaistītas gan nacionālās, gan starptautiskās politikas veidošanā.

2003.gads

Pieejams tikai angļu valodā

Galvenie principi speciālo vajadzību izglītībā Rekomendācijas politikas veidotājiem

Šo dokumentu izveidoja izglītības politikas veidotāji pārējiem politiķiem. Tā mērķis ir skaidrā un saprotamā veidā izcelt speciālo vajadzību izglītības politikas galvenos aspektus, kas iespējams ir efektīvi, atbalstot skolēnu ar speciālās izglītības vajadzībām iekļaušanu vispārizglītojošās skolas vidē.

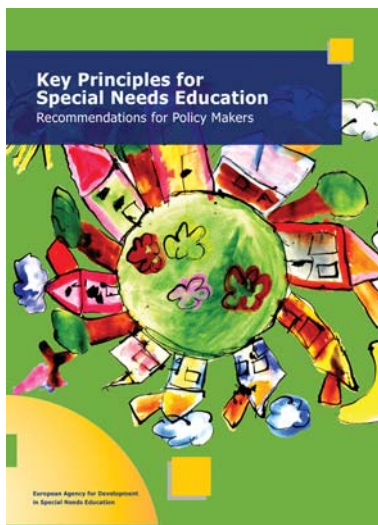
Visi šajā dokumentā izceltie iekļaujošās izglītības politikas galvenie principi, ir balstīti uz pierādījumiem. Iegūto datu sintēze ir veidojusies no Aģentūras tematiskajiem darbiem un aptver virkni tematisko jomu, tādu kā pakalpojumu nodrošināšana, finansēšana, atbalsts skolotājiem, agrīnā iejaukšanās, IKT, pāreja no skolas uz darba tirgu un darbs klasē.

Šīs publikācijas nolūks ir atbalstīt iekļaujošās izglītības attīstības procesu, sniedzot tiem, kas ir atbildīgi par speciālo vajadzību izglītības politikas veidošanu un īstenošanu, rekomendācijas, kas tieši attiecas uz viņu darbu.

2003.gads

**Dokuments pieejams sekojošās
valodās:**

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Speciālo vajadzību izglītība Eiropā **Tematiska publikācija** **(Izveidota sadarbībā ar Eurydice,** **Informācijas tīkls par izglītību Eiropā)**

Šis dokuments ir tematiska publikācija, kas sniedz pārskatu par būtiskāko informāciju piecās speciālo vajadzību izglītības prioritārās jomās – iekļaujošā izglītība, finansējums, atbalsts skolotājiem, IKT un agrīnā iejaukšanās.

Dokumenta galvenais nolūks ir attīstīt esošās informācijas iespējamo pielietojumu attiecībā uz piecām iepriekš minētajām jomām, iesaistot pēc iespējas vairāk valstu. Šī publikācija neuzlūko speciālo vajadzību izglītības jautājumus pēc kādas noteiktas definīcijas vai domājot par kādu noteiktu filozofiju. Pieeja, kāda tiek izmantota, ļauj aplūkot visas definīcijas un perspektīvas, kas parādās debatēs par praktiskās dabas jautājumiem visās piecās galvenajās jomās.

Informāciju savāca, izmantojot Aģentūras sagatavotos nacionālos ziņojumus par katru jautājumu. Aģentūra rediģēja dokumentu, izmantojot Eurydice nacionālo biroju palīdzību tajās zemēs, kas nebija Aģentūras dalībvalstis. Tomēr Eurydice nacionālo biroju ieguldījums un komentāri tika iekļauti ziņojumā.

2003.gads

**Dokuments pieejams sekojošās
valodās:**

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Iekļaujošā izglītība un darbs klasē (Pamatizglītība)

Šis ziņojums satur pārskatu par datiem, kas tika iegūti projekta “Darbs klasē un skolā” pirmajā fāzē. Projekts galveno uzmanību pievērša informācijas aprakstam un izplatīšanai par iekļaujošu vidi tā, lai skolotāji Eiropas valstīs varētu plašāk pielietot šo iekļaujošo praksi.

Pamatu pētījumam veidoja divi galvenie jautājumi: kā klasē izturēties pret atšķirībām un kādi resursi būtu nepieciešami vispārizglītojošajai skolai, un kā būtu jāorganizē tās darbs, lai varētu strādāt ar skolēniem ar speciālām izglītības vajadzībām?

Projekts “Darbs klasē un skolā” būs īpaši interesants speciālistiem, kas strādā speciālo vajadzību izglītības jomā, jo tas galveno uzmanību pievērš tieši praktiskajiem aspektiem klases darbā.

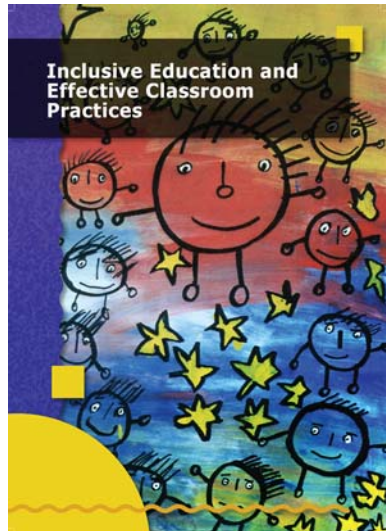
Plašāka informācija par iekļaujošo izglītību un darbu klasē Eiropas valstīs ir pieejama Aģentūras tīmekļa vietnē:

www.european-agency.org/iecp/iecp_intro.htm

2003.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:

DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, HU, IS, IT, NL, NO, PT, SV

Pieteikumu analīze SOCRATES atbalstam

Nodomu kvalitāte attiecībā par speciālajām izglītības vajadzībām

Šis ziņojums atspoguļo pētījuma, ko Aģentūra veica Eiropas Komisijas Izglītības un kultūras Ģenerāldirektorāta uzdevumā, galvenos iegūtos datus:

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

Pētījums balstās uz virkni SOCRATES pieteikuma veidlapu analīzi, kas attiecas uz SIV un kas skaidri parāda augstu kvalitāti attieksmē pret speciālajām izglītības vajadzībām.

Analīzes mērķis bija identificēt parametrus vai kritērijus, lai uzlabotu kvantitatīvo un kvalitatīvo skolēnu un pedagoģiskā personāla ar SIV piedalīšanos dažādās SOCRATES programmas aktivitātēs. Noteiktie kritēriji sniedz datus, kā nākotnē izvēlēties augstas kvalitātes pieteikumus. Šie kritēriji noteikti interesēs Eiropas Komisiju, Tehniskās palīdzības biroju (Technical Assistance Office - TAO) Briselē, nacionālās SOCRATES aģentūras, kā arī potenciālos pieteikumu iesniedzējus SOCRATES programmas aktivitātēm.

2003.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:

**EL, EN, ES, FI, FR, IS,
IT, NL, PT, SV (ziņojuma zviedru
valodas versija ir tikai kopsavilkums)**

Pāreja no skolas uz darba tirgu

Galvenās problēmas, jautājumi un izvēles iespējas, ko sastop skolēns ar speciālām izglītības vajadzībām 16 Eiropas valstīs

Šo tematu Aģentūras dalībvalstīs izvēlējās, jo tika saskatītas problēmas saistībā ar jauniešu ar speciālām izglītības vajadzībām apmācībā, kvalifikācijas iegūšanā un nodarbinātībā.

Ziņojums pievēršas trīs jomām. Pirmkārt, galvenajām problēmām, ko sastop skolēni ar speciālām vajadzībām, viņu ģimenes un praktiķi attiecībā uz pāreju no skolas uz darba tirgu. Otrkārt, galvenajiem aspektiem, kas jāņem vērā pārejas jomā, rēķinoties ar esošajām problēmām. Un beidzot, galvenajiem faktoriem, kas var gan veicināt, gan kavēt sekmīga pārejas procesa īstenošanu praktiskā līmenī.

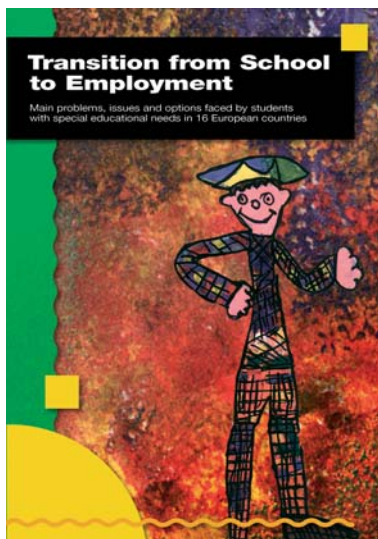
Analīzes rezultātā tika izstrādātas rekomendācijas pārejas procesa organizēšanai nākotnē, kas domātas politiķiem un praktiķiem. Šo rekomendāciju mērķis ir sniegt palīdzību, kā uzlabot pārejas procesa attīstību un īstenošanu.

Plašāka informācija par pārejas procesu Eiropā ir pieejama Aģentūras tīmekļa datubāzē: www.european-agency.org/transit/

2002.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas speciālo vajadzību izglītībā Jaunākās tendences attīstībā 17 Eiropas valstīs

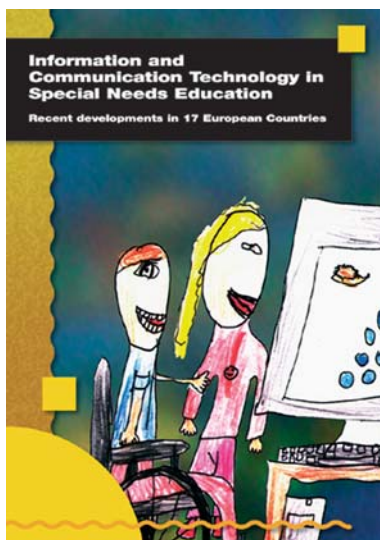
Ziņojums atspoguļo galvenos datus, kas iegūti pētījumā Eiropas valstīs, par IKT izmantošanu speciālo vajadzību izglītībā Eiropā. Ziņojums argumentēti pierāda, ka, neskatoties uz praktiskiem un politiskiem iebildumiem par IKT pielietojumu speciālās izglītības vidē, skolotāji un atbalsta personāls ir jāiesaista politikas izstrādāšanas un tehniskā nodrošinājuma attīstības procesā. Tas arī nozīmē to, ka skolotāji un citi izglītotāji ir jāiesaista tehnoloģiju attīstības procesā, kas ietekmē viņu darbu ar skolēniem ar speciālām izglītības vajadzībām.

Informācija no 17 valstīm liek domāt, ka lietotāju intereses un prasības ne vienmēr ir zināmas starptautiskā (īpaši ES), valsts, rajona un pat skolas līmenī, un tas norāda uz to, ka ir vairāk jādarā praktiski, lai veicinātu dialoga veidošanos starp šīm dažādajām grupām.

Aģentūras datu bāze par IKT speciālo vajadzību izglītībā ir pieejama: www.european-agency.org/ict_sen_db/

2001.gads

Ziņojums pieejams sekojošās valodās:
DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV

Speciālo vajadzību izglītības finansēšana

Septiņpadsmit valstu pētījums par attiecībām starp speciālo vajadzību izglītības finansējumu un iekļaušanu

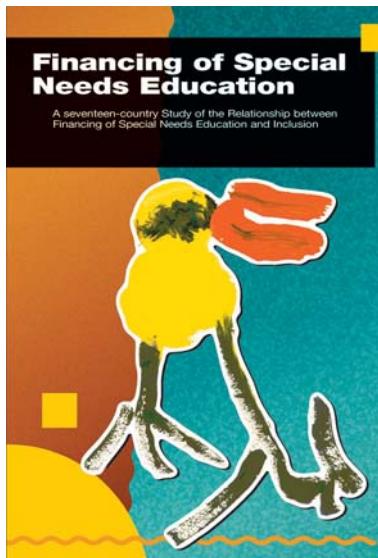
Vairāki faktori ir atbildīgi par variantiem iekļaujošajā praksē gan vienā valstī, gan citās valstīs. Veids, kā izglītību finansē, īpaši speciālo vajadzību izglītību, ir šī ziņojuma uzmanības centrā. Pamatojoties uz datiem no 17 Eiropas valstīm, tika veikta analīze par dažādām finansēšanas sistēmām un to ietekmi uz iekļaušanu.

Tika mēģināts aplūkot attiecības starp finansēšanu un iekļaušanu, izveidojot analītisku struktūru, ko varētu izmantot, lai atrastu jaunus veidus finansēšanas politikas restrukturizācijai, lai stimulētu iekļaujošās izglītības attīstību.

Pētījums atklāj, ka speciālo vajadzību izglītības finansēšana ir viens no visbūtiskākajiem faktoriem, kas nosaka iekļaušanu. Ja finansējums netiek piešķirts atbilstoši precīzi formulētai politikai, tad maz ticams, ka iekļaušanu realizēs praksē. Finansēšanas mehānismi var izskaidrot pretrunas starp politiskām nostādnēm un iekļaušanas praktisko īstenošanu.

1999.gads

**Ziņojums pieejams sekojošās valodās:
DE, EN un FR**

Atbalsts skolotājiem

Atbalsta organizēšana skolotājiem, kas strādā ar speciālajām vajadzībām vispārizglītojošajās skolās

Atbalsts skolotājiem ir galvenais faktors skolēnu ar speciālām izglītības vajadzībām integrēšanai vispārizglītojošās izglītības sistēmā. Šis ziņojums sniedz vispusīgu pārskatu par to, kā tiek organizēts atbalsts skolotājiem 17 Aģentūras dalībvalstīs.

Ziņojumā atbalsts skolotājiem attiecas galvenokārt uz skolotāju darba apstākļiem, viņu izteiktajām vajadzībām, iespējamo atbalstu skolotājiem un skolotāju izglītošanai. Ziņojumā kā priekšnoteikums tiek pieņemts tas, ka atbalsts nav vienīgi jāsniedz bērnam, bet to galvenokārt nepieciešams vēltīt skolotājiem, lai palīdzētu viņiem pilnveidot savas prasmes.

Secinājumi ir sagrupēti pēc diviem galvenajiem aspektiem. Pirmkārt, atbalsts: kad un kā atbalsts tiek sniegts, kam tas ir domāts, kādi speciālisti vai dienesti nodrošina šo atbalstu. Otrkārt, dažādās iespējas skolotāju izglītošanā speciālās izglītības jomā.

1999.gads

**Ziņojums pieejams sekojošās valodās:
EN un FR**

